

Jitka Pleša/Foto: Privatni album, MojPortal.hr

ŽIVOTNA PRIČA

Jitka Pleša: "Nagledala sam se smrti za 16 života, tri puta umalo poginula,

dobila PTSP.. Sad sam pronašla mir"

"U vrijeme rata, osjećala sam puno mržnje prema suprotnoj strani. S godinama sam nekako sazrela i naučila odvojiti one koji imaju veze s ratom i one koji s njim nikakve veze nemaju. Nije teško biti čovjek..."

13.09.2025. u 19:29

Piše: Nikica Puhalo

MojPortal.hr objavljuje seriju tekstova pod egidom "Branitelji - tri života u jednom". Riječ je o intimnim, dirljivim i opsežnim životnim pričama hrvatskih branitelja ispričanim u prvom licu. Ideja je da se priče ne temelje na povijesnim datumima nego upravo na samom životu branitelja i to kroz tri dijela: prvi dio govori o djetinjstvu, odrastanju i mladenačkim snovima, drugi o okolnostima u kojima ih je zatekao rat i događajima koje su proživjeli tijekom Domovinskog rata, a treći je posvećen često složenom povratku u mirnodopski život nakon proživljenih ratnih trauma. Sada, 30 godina nakon završetka rata, napokon je moguće prvi put ispričati ove jedinstvene priče na ovakav način.

VEZANE VIJESTI

ŽIVOTNA PRIČA

Marko Martinelli: "Ne volim pričati o ratu, ali ću vam otkriti zašto sam ponosan na nas iz Pakraca..."

ISPOVIJEST

Krešimir Ivančić: "Bio sam na rubu kada su mi ubili tatu, evo što me vratilo u život..."

1. Život prije rata

Buntovnica s Kalvarije

Rodila sam se 5. veljače 1970. godine u Pakracu, ali cijeli moj život pripada Daruvaru, u njemu sam odrasla, u njemu živim.

Naša obitelj bila je tipična radnička. Tata Vladimir, mama Irena, mlađa sestra Vlatka i ja. Tata je pola radnog vijeka proveo u Pivovari Daruvar, a drugu polovicu u Dalitu. Mama je bila odgajateljica u Češkom dječjem vrtiću "Ferda Mravenec".

Živjeli smo skromno, pripadali smo onoj nekoj srednjoj klasi. Nikada nismo imali previše, ali uvijek dovoljno.

Naše utočište bila je Kalvarija, dio Daruvara koji je za mene bio i ostao najbolje mjesto za odrastanje. Danas moji roditelji tamo žive sami u našoj obiteljskoj kući, hvala Bogu, još uvijek su živi. Kalvarija je bila naš svijet.

Između naših kuća i groblja prostirala se velika livada, naše carstvo igre. Samo groblje noću nije bilo osvjetljeno kao što je danas, što mu je davalo dozu misterije, nama je ono za igru bilo jako dobro. A zimi se pretvaralo u savršenu stazu za sanjkanje. Spuštali smo se niz padinu, velika je to nizbrdica bila tamo, nešto što djeca iz centra nisu imala. To su uspomene koje se urežu za cijeli život. Djeca iz centra dolazila su k nama da osjete tu čaroliju.

Bilo je to zaista predivno djetinjstvo.

Moji roditelji bi vjerojatno imali puno više za reći o tome kakvo sam dijete bila nego što bih ja mogla pričati o njima. Znam da su sa mnom uvijek imali posla, ha, ha!. Kao i u mnogim obiteljima,

jedan roditelj je bio stroži, a drugi popustljiviji. Mama, kao odgajateljica, imala je onaj profesionalni pristup, ponekad mi se činilo da je prema sestri i meni kod kuće bila stroža nego prema djeci u vrtiću. Ali možda je to samo moj dojam, osjećaj djeteta koje testira granice.

Tata je bio naša sigurna luka. Mi smo bile "tatini sinovi", tatina djeca. Pogotovo sestra, ona je bila neraskidivo vezana za njega.

A ja? Ja sam uvijek bila solo igrač. Individualac. "Pustite me na miru, ja ću po svom" – to je bio moj moto. Naravno, nisu me puštali, tko bi pustio takvo dijete?!

Moje anegdote iz mladosti često su plesale na rubu zakona. Danas, kad razmišljam o tome, shvaćam da sam bila vjetropir, ali tada mi je to sve izgledalo kao da tako treba biti.

Srednju pedagošku školu upisala sam u Pakracu. To je za mene bio korak u neovisnost. Putovanje vlakom, udaljenost od roditeljskog nadzora... Bila je to savršena prilika za moje male pobune. Izostajanje s prva dva sata pod izlikom kašnjenja vlaka postalo je rutina. Odlazak s posljednja dva sata stopiranjem iz Pakraca također. Vrijeme do povratka vlaka kratila bih igrajući bilijar u nekadašnjoj "Osmici", u centru grada. U tri sata, kao da se ništa nije dogodilo, pojavila bih se na kolodvoru i dočekala vlak iz Pakraca.

Samo sam u prvom razredu bila uzorna učenica. Sve ostale godine bile su, blago rečeno, burne.

Roditelji za većinu mojih eskapada nisu znali. Saznali su tek puno kasnije, kad sam već bila udana i imala svoju djecu.

Recimo da sam bila snalažljiva pa sam se znala izvući. Sama sebi sam pisala ispričnice za sate koje sam izostala s nastave. Postala sam pravi majstor u falsificiranju potpisa, kako razrednice, tako i roditelja. Sjećam se, ocjene smo dobivali na nekakvom papiru, a ne u knjižicama. Jednom sam se nekako dočepala hrpe tih praznih obrazaca iz ravnateljevog ureda. Sjedila bih u slastičarnici u Pakracu i za burek ili ćevape ispunjavala želje svojim kolegama iz razreda, upisivala im ocjene koje su poželjeli. Potpis razrednice skidala sam do savršenstva.

Bila sam i razrednica i roditelj, sve u jednom.

Prije petnaestak godina, dok sam spremala svoju djevojačku sobu, pronašla sam neke od tih "dokaza". Tada sam ih pokazala roditeljima jer oni do tog dana nisu znali što sam radila... Mislim da je hitna pomoć bila na rubu intervencije, mama je bila u šoku. Znali su da sam nemirna, ali nisu mogli ni zamisliti razmjere mojih pothvata i bez obzira na godine koje su već bile prošle, nisu to baš najbolje prihvatili.

Znali smo stopirati do Zagreba, a vrhunac je bio kada smo teretnim vlakom otišli do Splita. Nismo bili u teretnom vagonu, nego smo se vozili na onoj otvorenoj platformi, "labudici". Došli bismo u Split, okupali se na Bačvicama, prenoćili i vratili se istim putem natrag, u Daruvar.

Većina moje ekipe bili su izviđači. Od prvog razreda osnovne škole bila sam u izviđačima, a kako smo rasli, tako smo preuzimali brigu o mlađima. Naš odred zvao se "13. odred Banane". To nam je davalo savršen alibi za izostanke iz škole. Sistematski pregled, polaganje vozačkog ispita, organizacija prvomajskog uranka... Sve su to bile izlike da izostanemo iz škole.

Jitka kao izviđač/Foto: Privatni album

Bilo nas je sedam-osam u ekipi, većinom cure s kojima sam išla u srednju školu. Bile smo nerazdvojne: izviđači, radne akcije, škola, izlasci... Cijeli tjedan bismo štedjele novac od užine da bismo za vikend mogle kupiti cigarete i gajbu piva. Bili smo vikend-pušači i natjecali se tko može više malih piva popiti na eks. Preko tjedna nisam izlazila jer sam trenirala rukomet, ali vikend je bio rezerviran za ludovanje.

Unatoč svemu, nisam bila loša učenica. Osnovnu sam prošla s pet, a u srednjoj, iako sam na polugodištu znala imati jedinicu iz povijesti jer mrzim datume, na kraju godine bih sve ispravila na petice. Mogla sam se upisati na bilo koji fakultet.

Oduvijek sam imala problem s autoritetima. Smatrala sam da me svi koče. Danas, kad gledam na sebe kao tinejdžericu, svjesna sam da su moji sinovi kao djeca bili daleko bolji od mene.

Ali sve je to životna škola.

Naučila sam se snalaziti u životu. Recimo, da se sad nađemo usred šume, ne može nam biti hladno niti ćemo biti gladni jer znam kako zapaliti vatru u šumi i znam kako se prehraniti u šumi, sve to zahvaljujući izviđačima. Današnje djevojke često ni hrenovke ne znaju skuhati, ali to je tako, neko novo vrijeme.

Srednju školu završila sam 1988. godine, kao zadnja generacija "Šuvarove reforme". Tada nismo imali maturu, a pedagozi su se mogli upisati na Filozofski fakultet ili Pedagošku akademiju bez prijemnog ispita. Sanjala sam o tome da postanem učiteljica razredne nastave, privlačila me ideja o tri mjeseca ljetnih praznika iako ih zapravo nemaš.

Međutim, jedan trenutak u 3. razredu srednje odredio mi je životnu sudbinu.

Stajala sam u kuhinji, prala suđe poslije ručka. Na vratima se pojavio neki čovjek s mojim tatom. Sjeli su za stol, a ja sam nastavila sa svojim poslom, ne obraćajući pažnju. No, čula sam u jednom trenutku tatu kako govori:

- Ona ide u pedagošku, bit će odgajateljica kao i mama.

Ja se okrenem i pogledam čovjeka, a čovjek pogleda u mene i kaže:

- A onda ona sigurno ne zna da u policiju primaju i žene...

Te su riječi odjeknule u meni. Nastavila sam prati suđe, ali odluka je pala. U tom trenu sam znala da idem na Policijsku akademiju.

S prijateljicom, čiji je otac bio milicajac, nabavila sam knjige i sve informacije o prijemnom. Cijelo ljeto smo učile. I obje smo bile primljene.

Moji, naravno, nisu znali.

Znali su da učim, ali nisu znali za što. Upisala sam se na Pedagošku akademiju, čisto da ih umirim. A onda, jednog dana, tata je došao po mene na bazen. Kod kuće, na stolu, čekala me plava kuverta.

Primljena sam.

Tata, koji je tek nešto viši od mene, u tom je trenutku narastao dva metra od ponosa. A mama je doživjela blagi živčani slom. Mislim da mi to nikada nije u potpunosti oprostila. Kasnije bi mi, kad bih se ja žalila na umor ili prekovremeni rad, znala reći:

- Sama si izabrala, nemoj se žaliti.

Jitka je od malena voljela motore, a kada je odrasla bajkeri su joj bili omiljeno društvo/Foto: Privatni album

Život u Zagrebu, na Akademiji, bio je ostvarenje mojih snova. Obožavala sam sve – teoriju, praksu, život u velikom gradu... Tu sam se pronašla. To je bilo kao stvoreno za mene. Zadnji ispit dala sam u prosincu 1990., a diplomirala u siječnju 1991. godine.

Već se tada osjećala napetost u zraku, da se nešto kuha. Sjećam se, neki kolege Srbi su govorili:

- Uzalud studiramo, nemamo se mi kome vratiti.

Mislila sam da pretjeruju. Bila sam mlada i naivna, nisam vjerovala da će se dogoditi išta strašno. Ironično, moji prvi susjedi, milicajci koji su me podržavali, kasnije su bili među

onima koji su sudjelovali u prvom napadu na Daruvar. Noć prije napada sjedili su u našem dvorištu, pili kavu i rakiju s mojim ocem.

Tako je to bilo.

Mislila sam da su mi prijatelji i kolege, ali... Ispostavilo se da svatko bira svoj put.

Kako sam primila diplomu, uletjela sam ravno u ratni kaos...

2. dio - Život u Domovinskom ratu

Ljubav, smrt i novi život

Nakon diplome, odmah sam se s molbom za posao javila u tadašnju milicijsku postaju u Daruvaru. Tu sam odradila i praksu, poznavala sam ljude. Međutim, tadašnji zapovjednik, čijeg se imena više i ne sjećam jer ne pamtim imena nebitnih ljudi, glatko me odbio. Pogledao me i rekao da nemam šanse jer sam, kao prvo, žensko, a kao drugo, pola Čehinja, pola Hrvatica.

- Što ti uopće tražiš ovdje? - pitao me.

Pa sam se zaposlila u pržionici kave u svojoj ulici. Vlasnik, Mirko Zebić, bio je Hrvat, oženjen za Srpkinju. Posao mi je bio super, blizu kuće, a plaća je bila svakog petka. Milina. Radila sam tamo sve dok ga jedne noći četnici nisu izvukli iz kuće. Njegovu ženu su pretukli, a njega odveli. Kostu su mu pronađene godinama kasnije na Bučju. Nikada nije dostojno sahranjen.

Mirko Zebić/Foto: Privatni album

Sljedeće jutro, zaključala sam pržionicu, predala ključ njegovoj svastici i to je bio kraj.

Već te noći, osjetio se rat.

Željko, moj tadašnji dečko i budući suprug, i ja, posudili smo auto od kolege da me odveze kući na Kalvariju. Parkirali smo se u jednoj sporednoj ulici, ispod igrališta. S otvorenim prozorima, uživali smo u ljetnoj večeri, znaš kako je kad si mlad, uvijek imaš još nešto za reći. Odjednom smo začuli buku vozila koja su dolazila iz smjera moje kuće.

Kolona.

Na prvom autu vijorila se srpska zastava.

- Kakvi svatovi usred tjedna? - pomislila sam.

A onda smo vidjeli.

Nisu virile samo zastave, virile su i puške. Šajkače.
Automatsko oružje. Nisu bili tihi. Urlali su, trubili...

Željko i ja smo se spustili na sjedalima, moleći se da nas ne primijete. Kad je kolona prošla, Željko, koji je bio policajac, odjurio je natrag u postaju. Uspio se vratiti trenutak prije nego što su zatvorili prijelaz preko pruge. Već su se čuli pucnjevi.

Nisam stigla ni upozoriti roditelje.

Nismo imali podrum, nismo se imali gdje skloniti. Cijelu noć nisam spavala. Hodala sam po ulici, glupa, naivna i nenaoružana.

Željko mi je bio u postaji pod paljbom, a ja sam školovani policajac. Trebala bih biti tamo, a onaj mi je idiot rekao da ne mogu jer sam žensko. U svojoj nemoći, spuštala sam se sve do željezničkog kolodvora, gdje su pobunjeni Srbi bili stacionirani. Danas, kad se toga sjetim, shvaćam koliko sam bila luda, mogla sam nastradati.

Ujutro u sedam, bila sam u policijskoj postaji.

- Tu sam, vaša sam - rekla sam.

- Ti si žensko, 'ajde u kuhinju - odgovorili su mi.

Nema problema. Bitno je da sam tu.

I tako su počeli moji dragovoljački dani. Tri tjedna, koja nigdje nisu evidentirana, prala sam kazane. Ja, s diplomom iz Kriminalistike, ribala sam lonce, dok u postaji nije bilo nikoga s višom ili visokom stručnom spremom. U tom kaosu, nitko nije razmišljao o tome.

A onda se pojavio Nikola Ivkanec. On je postao moj ratni tata. Doslovno me izvukao iz kazana.

- Mala, pa ti si završila Kriminalistiku! Što radiš ovdje?! - Tu su me stavili... - odgovorila sam mu.

- Ni slučajno - rekao je - Sutra ideš u Zagreb, u Šarengradsku, na sistematski. I onda dolaziš raditi posao za koji si se školovala.

Tako je počeo moj ratni put.

Željka, mog sadašnjeg muža, upoznala sam prije sve te ludnice. On je već radio u policiji. Dolazio je vlakom iz Virovitičko-podravske županije. Uvijek bi se nekako poklopilo da ja idem u grad baš kad on sa svojim društvom izađe iz vlaka. Bio je visok, mršav, zgodan. Dobro se sjećam, nosio je bijelu jaknu od brušene kože, avijatičarsku, s nekakvim krilima na leđima i nekakvim pilotskim grbom.

Ta jakna i on. Jaooo...

Ali ja sam niska, moram tri puta ući u prostoriju da bi me netko primijetio. Osim ako sam glasna, onda me odmah primijete, ha, ha!

On me, onako visok, jednostavno nije vidio.

Jedne subote, odlučila sam mu postaviti zasjedu.

Prijateljica i ja smo se šćućurile ispred kafića Vipi, od pokojnog dragog mi prijatelja Vite, kod naslaganih stolica i stolova na terasi. Kad je Željko naišao, doslovce sam izletjela pred njega. I ono, viknula:

- Šta se više praviš da me ne vidiš? Dosta više! - ha, ha, ha!

Bio je to 1. travnja. Te noći smo prohodali. Sutradan sam ga morala potražiti u postaji da provjerim je li to bila prvoaprilska šala ili smo stvarno zajedno. Kao da nisam mogla povjerovati da je istina.

Vjenčali smo se u travnju 1992. godine. U tom sveopćem ratnom ludilu, nekako smo vjerovali da ćemo, ako se vjenčamo, preživjeti rat. Bilo je to malo vjenčanje, dvadesetak ljudi u kući kod mojih roditelja. Kasnije, 1993. godine, kad smo krstili starijeg sina Luku, imali smo i crkveno vjenčanje.

Moj posao bio je kaos.

Jitka Pleša kao policajka/Foto: Privatni album

S jedne strane, morala sam obavljati redovne policijske poslove – očevide prometnih nesreća, provala... A s druge strane, prikupljala sam informacije o djelovanju pete kolone. Bili smo sami, cirkus. U ispomoć su dolazili dečki iz drugih postaja, ali ja sam bila jedini školovani kriminalist. Nisam išla na bojišta izvan Daruvara.

Moj posao bio je ovdje.

Svi mrtvi, i naši i njihovi, od Petrovog Vrha, Vranog Kamena, Poloma... Prošli su kroz moje ruke. To je bio moj posao.

Nagledala sam se smrti za šesnaest života.

Tri puta sam i sama mogla poginuti.

Prvi put, na Zelenom Brijegu, na samom vrhu. Uletjeli smo u zasjedu, na lažnu dojavu o provali u napuštenu srpsku kuću. Sa mnom je išla ekipa iz specijalne policije Bjelovar. I moj krim-tehničar. Išli smo na uviđaj. Čim se prvo vozilo popelo na taj prijevoj, iz šume su počeli pucati na nas. I tu smo baš naivno uletjeli, ali sva sreća riješilo se, sve je bilo OK. Nismo se povukli. Ja sam ušla u tu kuću i rekla:

- Gle, ljudi, mi tu nemamo šta tražiti. Sve je napušteno, razbacano...

Vidiš da je namještaljka, jer je kuća na otvorenom prostoru, dvorište isto, doveli su nas na čistinu. Kužiš?

Drugi put nakon pada vojarnje Polom, išli smo s vozilima u vojarnu da vidimo je li ima još kakvog materijala, dokumenata, spisa, odjeće, obuće, pokrivača... Kad smo se vraćali, oglasila se zračna opasnost. Nismo imali goriva pa smo stali na benzinsku. Ostala sam sjediti u vozilu dok je kolega točio gorivo. Avion nas je nadletio i, normalno, mitraljirao. Meci su probili krov između mene i sjedala vozača. Frcali su na sve strane. A ja sam samo otvorila prozor i rekla kolegi:

- Hoćeš ti još dugo jer ovaj ako pogodi benzinsku, letjet ćemo svi u zrak!

Sad to zvuči smiješno, danas si svjestan da se trebaš bojati, ali tada se nisi bojao zato što smo svi, zapravo, bili mladi, ludi. A i znaš zašto si tu. Znaš što se događa. Ne daš svoje, tuđe nećeš.

I poslije ti dođe taj vražji PTSP. Kad postaneš svjestan gdje si bio, što si sve vidio...

Baš u trenutku nastanka ove fotografije se počelo pucati pa je igrom slučaja zabilježeno kako se saginje/Foto: Privatni album

Treći put, raketiran je bio vrh Kalvarije. Opet zračna opasnost.

I onaj onaj udar, znaš, kad raketa prođe... Onaj toplinski val kojeg stvori udar, bacio me preko jednog betonskog zida. Pala sam metar i pol dolje na betonsku stazu.

Dobro, digneš se, ideš dalje.

Međutim nakon tri, četiri sata, više nisam mogla hodati. A drugo jutro nisam mogla ustati. Hitno su me odvezli u Dom zdravlja koji je bio gdje je sad Centar Rudolf Steiner. Zaključili su da mi vjerojatno kralježnica pukla. Dobila sam blokadu, odležala dva sata, primila infuziju i hajmo raditi. I tu sam se zeznula jer nemam prijavu povrede na radu. Kasnije, kad se utvrđivala invalidnost, povreda kralježnice mi se nije priznala kao povreda, nego bolest. I to mi je umanjilo postotak invalidnosti za nekih 20%, ali nebitno.

Ništa to nije.

Željko i ja smo živjeli i spavali u policijskoj postaji. Gore, skroz na vrhu, što je bilo jako super jer ako padne granata - nema nas više.

Jitka sa suprugom Željkom. Snimljeno u vrijeme rata na današnjem Trgu dr. Franje Tuđmana u Daruvaru/Foto: Privatni album

Jednom smo pod minobacačkim napadom išli na Kalvariju po vodu koju smo vukli iz bunara našeg susjeda. Inače, vode nije bilo, zatvorili su nam je, pa smo se kupali u litri ugrijane vode.

Malo se podapereš i ideš dalje. I tu svaka čast ljudima iz Termala Daruvarskih toplica, oni su nam dopuštali da se kod njih dođemo oprati.

Uglavnom, bio je taj minobacački napad, naši su im odgovarali isto minobacačima. Kad čuješ da naši ispale, mi trčimo. I onda čuješ njihove da su ispalili... Već smo po zvuku znali je li ide prema nama ili će preko nas. I trčimo mi, ja u vojničkim čizmama koje sam našla u Polomu, dva broja veće i nosim automatsku pušku koja mi je isto, normalno, bila prevelika. I sad, moraš se sagnuti, trčiš, kužiš, preko željezničkog kolodvora, preko onog malog mostića prema groblju. A svaki put moraš trčati sagnut i oslušivati tko je sad ispalio granatu i kuda ona leti. Naravno, u tim velikim čizmama sam se spotaknula i puška mi je ispala.

A na čistini sam.

Moj muž ima dugačke noge, on napravi jedan korak ja šesnaest. On je već skoro došao do groblja, a ja na pola puta. Vraćam se po pušku.

- Jebala te puška, pusti pušku! - viče on.

A ne dam ja svoju pušku, vraćam se po nju i vidim avion. -
Jebem ti sunce, šta sad?

Zavukli smo se u groblje. Tada su ti borovi tamo bili puno gušći. Šćućurili smo se. Više nam nisu granate problem, sad nam je problem avion.

Nadlijeće.

Sad će raketirati...

U tim trenucima, kad te puca adrenalin na najjače, sve to ti se čini smiješno. Kao, ma ništa to nije. Kao, imat ćemo što pričati djeci, preživjeli ovo, preživjeli ono... Luda kuća, čovječe.

Prvog sina Luku sam rodila 1992. godine. To mi je bilo baš teško razdoblje. Bilo mi je jako teško nakon poroda, imala sam stravične noćne more. Sanjala bih da su mi Luku oteli

četnici pa da je razmijenjen nakon 18 godina na neakvim prugama... I takve stvari.

Užas...

A Željko je nastradao 1994. godine. U ophodnji kod Sirača, na njih u automobilu je naletio neispravan kamion, a vozač je bio pod utjecajem. Osam zubi mu je ostalo u autu, vilica slomljena na tri mjesta, bedrena kost pukla... To je bio kraj njegove policijske karijere. Morao je otići u mirovinu.

U vrijeme rata, osjećala sam puno mržnje prema suprotnoj strani. Strašno puno mržnje sam osjećala, recimo, zbog pokojnog Ivana Rončevića, kolege policajca i Željkovog i mog strašno dobrog prijatelja. Razgovarali smo s njim dan prije nego što su ga likvidirali. Osjećao je da će biti problema, osjećao je da mu se bliži kraj. Našli smo ga baš kada se zbog nečega penjao na onaj dimnjak od Doma zdravlja.

- Dobro, šta radiš?

- Gore me neće moći naći, jer neće biti dobro...

- A, daj, hajde. - rekli smo mu kao da ne priča svašta. Međutim, drugu večer je ubijen s leđa.

Onda mrziš sve oko sebe.

Kako sam prije rata išla na radne akcije, 1986. smo išli na Đerdap, kod granice Srbije i Rumunjske. Tamo sam upoznala milicijskog pitomca, jer i oni su došli raditi, koji je rodom iz Daruvara. Došao nam se javiti kada je vidio da su došli ljudi iz Daruvara. Pet godina kasnije, nakon pada Poloma, dobili smo dojavu da je jedan četnik mrtav u stacionaru i da sumnjaju da je taj. A pošto ga poznajem, kažu mi da ga idem identificirati.

BRIGADIRSKO LJETO JITKE JENKAČ

Jitkina drugovanja

Jitka Jenkač nimalo se ne razlikuje od svojih vršnjaka. Ta simpatična djevojka, uskoro učenica trećeg razreda pakračkog Centra za odgoj i usmjerenno obrazovanje, ipak je nešto posebno. Naime, od svega što zanima ili može zanimati mladog čovjeka, Jitka je izabrala omladinsku radnu akciju. Ondje već nekoliko godina stječe prijatelje iz cijele zemlje. Ponekad cijeli džeparac potroši na pisma, marke i razglednice.

Jitka se ove godine uključila u omladinsku radnu brigadu Daruvarski partizanski odred na Saveznoj omladinskoj radnoj akciji »Đerdap 86«. Vrlo dobri uvjeti na toj akciji poticali su brigadiste na potpuno zalaganje u radu. Ova priča o Jitki ne bi bila potpuna da se ne spomene Jitkino sudjelovanje u daruvarskoj Českoj besedi, rukometnom klubu i drugim organizacijama mladih.

Ako kojim slučajem subotom posjetite diskoteku u Domu omladine, možda ćete i ondje među mladima upoznati Jitku.

Tekst i slika:
Z. ZVONAREK

Članak o Jitki u Večernjem listu/Foto: Privatni album

Već je bio sav napuhan, skoro neprepoznatljiv i bio je priključen na infuziju. Što to govori o tim ljudima koji su tamo bili? Oni su svog ranjenog čovjeka tamo ostavili.

I kako da ne mrzim takve ljude?

Nakon oslobođenja sela Dobra Kuća smo dobili dojavu da u jednoj kući pet dana leži ranjena žena s još troje mrtvih. Otišli smo gore. Stoka je bila poubijana, ležala napuhana po jarcima. Dvorište je bilo puno streljiva. Oni su ubili starce koji nisu s njima htjeli ići, bacili su bombu u tu kuću.

I to ne pričam ja, to je ta preživjela žena ispričala. Hitna ju je odvezla u bolnicu, sanirali su joj rane i preživjela je. Dakle, ubili su troje starih ljudi i nju ranili. Ne mi. Oni.

Kako ne bih mrzila?

Naravno da mrziš.

Ali, znaš, s druge strane... Ja sam pedagog. I učili su nas logiku. Nisu svi lopovi trgovci i nisu svi trgovci lopovi. Isto

tako, ni svi Srbi ili pripadnici pravoslavne vjeroispovijesti nisu četnici.

Kužiš?

S godinama sam nekako sazrela i shvatila da moramo odvojiti dobro od lošeg i da moram naučiti funkcionirati i sa onima koji mi manje odgovaraju. Naučila sam odvojiti one koji imaju veze s ratom i one koji s ratom nikakve veze nemaju.

Zapravo, nije teško biti čovjek. Stvarno nije teško, ali moraš biti iskren. I tu dolazimo do mog velikog problema. Moju iskrenost mnogi ne vole, ali za to me nije briga. Imam svoj mali krug velikih ljudi.

3. dio - Život nakon rata

PTSP i pronalazak mira

Za mene nije bilo oštrog prijelaza iz rata u mir. Nisam, poput pričuvnih vojnika, skinula uniformu i vratila se u civilni život. Nastavila sam raditi svoj posao. Ratno stanje je završilo, ali policijski posao se nastavio. Deset godina sam radila na maloljetničkoj delinkvenciji.

O Jitki policajki su pisali i mediji/Foto: Privatni album

To mi je bilo psihički najteže razdoblje.

Nisu problem bili maloljetnici kao počinitelji, problem su bili oni koji su bili žrtve. Kada vidiš što roditelj može napraviti vlastitom djetetu... To te slomi.

Pogotovo kad kod kuće imaš svoje bolesno dijete, a moraš ići na očevid usred noći. Suprug je bio kod kuće, pa nisam uzimala bolovanje, ali te slike ti ostanu u glavi. Noću ne spavaš, postaneš nervozan, loš prema svojim.

A pomoć ne možeš tražiti.

Ako ti to zapišu u karton, oduzet će ti oružje, značku i ostat ćeš bez posla.

Pa gutaš i trpiš.

Nakon toga, tri godine sam bila šef smjene u dežurstvu. To mi je, što se tiče kolegijalnosti, bilo najljepše razdoblje. Bila sam stroga, ali poštena. Dečki iz temeljne policije su me poštivali.

Na kraju karijere radila sam na suzbijanju nezakonitih migracija. Uvijek sam nastojala biti čovjek. Znala sam da su ti ljudi došli raditi iz nužde, a ne iz hira. Trudila sam se raditi po zakonu, ali s ljudskošću. Zato i danas mogu proći kroz grad uzdignute glave.

Nemam se čega sramiti.

Jitka Pleša u policijskom uredu/Foto: Privatni album

U mirovinu sam morala otići 2007. godine kada su organizirali sistematske preglede na razini cijele države. Znala sam da imam problema sa spavanjem, sa strpljenjem, sa samom sobom. Psiho-test je to i potvrdio, PTSP.

Odmah su mi uzeli značku i oružje i poslali me na bolovanje. Bila sam ljuta, s 38 godina postala sam umirovljenik.

Što ću sad raditi?

Godinu dana prije toga podigla sam kredit. Prva mirovina jedva je pokrila jednu ratu. Ali tješila sam se: imamo dvije mirovine, neki žive i s manje.

A prvo što sam napravila kad sam otišla u mirovinu bilo je – tetoviranje. Moja prva tetovaža bila je moj dizajn: plamen kao simbol bajkera, pa crvene kockarske kockice na peteljka kao trešnje, simbol rockabilly glazbe koju obožavam i moj numerološki broj 6 na kockicama.

Trebalo mi je vremena da se naviknem na novi život. Srećom, tu je uvijek bio moj Željko. On je moja duša, moj plus. Ja sam minus. Ne bih sama sa sobom izdržala tri mjeseca u braku, a on je sa mnom izdržao 33 godine! Rekla sam mu da ću mu jednog dana podići spomenik.

Jitka sa suprugom Željkom na štandu tijekom Adventa u Daruvaru/Foto: Predrag Uskoković/Grad Daruvar

Primala sam terapiju, znala sam što mi je, kakve zdravstvene probleme imam. U međuvremenu i kralježnicu sam liječila jer mi je kod tog zračnog napada u ratu puknuo disk.

I dok sam radila, primala sam injekcije da bih mogla biti pokretna, da bih mogla raditi. Sve dok me nije potpuno slomilo. Osam mjeseci sam bila na terapijama. Ali doktor

Božidar Egić me naučio živjeti s tim i na tome sam mu beskrajno zahvalna. Odredio je terapije točno za moju povredu i zahvaljujući njemu otad normalno živim, čak i bez bolova, bez injekcija, bez tableta. I što je najvažnije bilo, bez operacije.

S vremenom sam pronašla nove interese. Učlanila sam se u daruvarski Foto klub, a poslije me osvojilo kazalište. Gluma je postala moja strast! Kako ne volim brljaviti, sjediti na dvije stolice, napustila sam Foto klub i posvetila se kazalištu.

Jitka Pleša i Andrijana Vinković u predstavi "U našem dvoru" Amaterskog kazališta Daruvar /Foto: Predrag Uskoković/Grad Daruvar

Došlo je vrijeme kada sam uspjela osvijestiti sebe, osvijestiti svoje tijelo, svoje želje, svoje mogućnosti.

I suprug i ja samo konačno počeli živjeti svoju propuštenu mladost jer smo je zbog rata preskočili. Jesmo oboje polomljeni, ali nemamo se na što žaliti.

Djeca su nam zdrava, znači da nemamo problem.

Počeli smo voziti daruvarski rockabilly bend, naše drage Cat Pawse, po koncertima u našoj Zafiri jer oni tada još nisu imali kombi. Bili smo im vozači, podrška, fanovi pred pozornicom u prvom redu. Ni jednog trenutka ne žalimo, dao Bog da sviraju još 100 godina.

Djeca su nam odrasla, ponosna sam na njih. Usmjeravali smo ih, naravno, ali nismo željeli utjecati na njihove životne izbore, željeli smo da sami odluče što žele biti. Luka je htio biti vojni pilot, prošao je sve testove, ali je imao dioptriju zbog koje nije mogao biti primljen. Danas je kineziolog, trener džuda, u Zagrebu trenira 120 djece.

Matija je bio rukometaš, ali je u Đakovu na jednoj utakmici doživio tešku ozljedu kralježnice, dvije godine nam je trebalo da ga ponovno dignemo na noge. Dr. Egić nam je tu ponovno pomogao. No, Matija je morao odustati od rukometa, ali nije odustao od sporta. Ide u teretanu, održava formu. Pokrenuo je svoju građevinsku firmu, radi, trudi se, bori. Naučio je živjeti s tim, radi fizički posao, ali zna što smije i koliko smije.

Luku i Matiju smo, kao prvo i osnovno, od malih nogu učili da budu pristojni.

Da budu ljudi.

I, da.. Da ne mrze.

Oni, naravno, znaju što se događalo u ratu. Znaju naše priče. Kako su odrastali, tako smo ih postupno s tim upoznavali. Ali ni Željko ni ja nikad nismo oružje nosili kući. Nismo čak ni uniforme nosili kući. Nisam nikad na dječjim crtežima bila u uniformi, uvijek su me nacrtali u haljini i s raspuštenom dugom plavom kosom.

A u posljednjih 4-5 godina sam pronašla svoju malu misiju. Znaš, ljudi oko mene počeli su obolijevati i umirati od raka, moji prijatelji i ženski i muški. Meni drage osobe umru od raka, a ja ni ne znam da su bolesni, a mlađi su od mene.

Tada sam počela istraživati što sve unosimo u sebe i s čime se sve mažemo po tijelu. Ne trebaš biti genije da shvatiš koliko je tu kemije, otrova.

I onda sam krenula prvo od sebe - e, nećeš više! Nikakav gel za tuširanje, nećeš više koristiti nikakav dezić. Čak ni šampon.

Koža je naš najveći organ, a mi je tretiramo svakakvim kemikalijama. Koža ispod pazuha žene je najtanja, a tu se nalaze i žlijezde, a mi žene stvarno svakakva kemijska sranja nanosimo baš tu.

Odlučila sam sebi i svojoj obitelji proizvoditi prirodne sapune. Na kraju krajeva, i ja sam se kao dijete s takvim sapunom kod bake prala.

Sve je počelo kao hobi, a onda sam krenula prirodne sapune poklanjati prijateljicama. Kako sam i članica daruvarske Lige protiv raka, kada bismo imale štand u gradu, donosila bih svoje sapune, da se nađu tu ako će ih netko htjeti.

Malo po malo, počela sam ih sve više i više dijeliti. Nije mi ih na pamet palo prodavati sve dok me prijateljica jednom pitala zašto ih ne prodajem?

- Pa jesi li ti normalna? - rekla sam joj.

- Pa za neku simboličnu cijenu... Trebaš i materijal nabaviti, sve to košta - odgovorila mi je.

I tako sam došla do domaće radinosti. Radim legalno, izdajem račune.

Jitka sa svojim proizvodima na Cvjetnom sajmu u Daruvaru/Foto: Nikica Puhalo/MojPortal.hr

Ali nije to posao od kojeg živim, to je moja psihoterapija. Vjerujem da zdravim načinom života možemo barem odgoditi neke bolesti, pa se nadam da će i ovi moji proizvodi pomoći ljudima da dulje žive.

To je moja misija.

Nema tu neke zarade, državi platim njezino, a od onoga što ostane od prodaje kupim materijal za izradu novih sapuna. I cijena je minimalna. Stvarno ne vidim potrebu da prirodni sapun od 120 grama košta 8 eura?! Kako možeš nekom prodavati prirodni sapun za 8 eura koji nekome znači zdravlje i život?

Mene bi bilo sram.

Ne tvrdim da ja neću dobiti rak zato što se perem s prirodnim sapunom, ali se samo nadam, ako me nešto treba sustići, da će me sustići kasnije. Da ću to odgoditi sa zdravijim načinom života.

Uz moje dvorište i vrt, proizvodnja prirodnih sapuna za mene je psihoterapija.

Danas sam zadovoljna. U miru sam. Napokon sam pronašla sebe. Djeca su odrasla, suprug i ja imamo svoj život. Shvatila sam da sam sama sebi najvažnija.

I nije to nikakva sebičnost.

To je preduvjet da bi čovjek mogao biti dobar i drugima.

(Članak je objavljen u sklopu projekta "Branitelji - tri života u jednom" i uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti)

Dobijte informaciju odmah, zapratite nas na [Facebooku](#) i [TikToku!](#)

BRANITELJI

DARUVAR

DOMOVINSKI
RAT

JITKA
PLEŠA

POLOM

DOLJANI

[mojportal.hr](#)

Copyright © Mojportal 2020. Sva prava pridržana.

[Impressum](#) [Opći uvjeti korištenja](#) [Pravila prenošenja sadržaja](#) [Pravila komentiranja](#)
[Zaštita privatnosti](#) [Kontakt](#) [Oglašavanje](#)

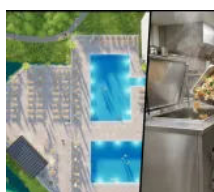
2. DIO ISPOVIJESTI

Dinko Tandara:
"Vukovarska kolona i ona iz '95. nisu iste. Znamo što su oni '91. radili vojnicima i civilima"

UZMITE ULAZNICE

Večer smijeha u Bjelovaru: Saznajte što se dogodi kad se sretnu Makedonac, Srbin i Hercegovac

SPONZORIRANI SADRŽAJ

U Daruvarske toplice stiže industrijski komposter: "Korak prema održivom turizmu i kružnom